

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 34/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av sjukförsäkringslagen och vissa la- gar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 oktober 2010 en proposition med förslag till lag om ändring av sjukförsäkringslagen och vissa lagar som har samband med den (RP 198/2010 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Pekka Humalto, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Pirkko Sihvonen, Folkpensionsanstalten
- utvecklingschef Majjaliisa Takanen, Pensionsskyddscentralen

- expert Johan Åström, Finlands Näringsliv
- jurist Heli Puura, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland
- rehabiliteringschef Tiina Johansson, Centralförbundet för Mental Hälsa rf
- vice ordförande Riitta Sauni, Finlands Företagsläkarförening rf
- överläkare Jukka Kivekäs, Ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget Varma.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att sjukförsäkringslagen ändras så att sjukdagpenning kan betalas trots att maximitiden för sjukdagpenning har gått ut i det fall att en person återvänder till arbetet och hans eller hennes tidigare sjukdom återkommer och leder till arbetsoförmåga. Som villkor gäller att sjukdomen återkommer efter att tiden i arbete har varat minst 30 dagar utan avbrott. Då ska sjukdagpenning betalas efter självrisktiden i en eller flera perioder för sammanlagt högst 50 vardagar.

Sjukpension enligt folkpensionslagen ska inte längre vara en förmån som hindrar utbetalningen av sjukdagpenning, utan pensionen dras av från sjukdagpenningen. Regeringen föreslår att det på lagnivå föreskrivs om det myndighetstillstånd som krävs för föräldrapenning vid internationell adoption.

Dessutom föreslår regeringen ändringar i lagen om pension för arbetstagare, lagen om sjömanspensioner, lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare. Dessa ändringar är tekniska.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2011 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2011. Den ändring av sjukförsäkringslagen som gäller föräldrapenningen ska emellertid träda i kraft redan den 1 januari 2011.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Det är viktigt att tiden i arbetslivet förlängs och att partiellt arbetsföra personer finns med i arbetslivet i så stor utsträckning som möjligt, menar utskottet. Propositionen stöder den ambitionen. Propositionen innebär att personer som återvänder till jobbet efter att ha fått sjukdagpenning under maxtiden 300 dagar, kan få sjukdagpenning om deras sjukdom återkommer innan de hunnit vara i arbete 12 månader. Genom att bestämmelserna om maxtid för sjukdagpenning görs flexibla blir det lättare för personer med en sjukdom som tidvis leder till kortvarig arbetsförmåga att stanna kvar i arbetslivet.

Ändringen minskar arbetsgivarnas ekonomiska risk att sysselsätta partiellt arbetsföra personer. När arbetsgivaren anställer en person som varit sjukskriven i ett år, betalas till arbetsgivaren sjukdagpenning, om den anställda måste stanna borta från jobbet på grund av samma sjukdom. Trots att lagändringen sannolikt inte kommer att gälla många personer, kan den underlätta återgången till arbetslivet efter en lång sjukskrivning och på så vis i vissa fall få en person att avstå från eller senarelägga sin sjukpensionsansökan.

Men för att återgången till arbete efter en lång tids sjukfrånvaro ska lyckas, är det angeläget att arbetena organiseras så att partiellt arbetsföra erbjuds uppgifter som är lämpliga med hänsyn till deras hälsa och funktionsförmåga, understryker utskottet. På arbetsplatserna borde man också reagera på långa sjukskrivningar redan innan de hunnit pågå i ett år. Det finns statistik på att bara ungefär hälften av dem som varit sjukskrivna i ett halvt år återvänder till jobbet.

Enligt en tidigare godkänd ändring av sjukförsäkringslagen (ShUB 26/2010 rd — RP 67/2010 rd) ska arbetsplatserna från och med

början av 2011 följa sjukfrånvaron bland de anställda. Dessutom ska arbetsplatserna och företagshälsovården avtala om praxis för hur arbetsförmågan ska upprätthållas och följas upp och tidigt stöd sättas in på arbetsplatsen. De här åtgärderna har enligt utskottets mening en viktig funktion för att minska sjukpensioneringarna.

Utskottet påpekar att enligt lagförslaget inträder rätten till ny sjukdagpenning efter att den tidigare maxtiden på 300 dagar uppfyllts först efter att personen varit i arbete 30 dagar utan avbrott. För den försäkrade beror det helt på slumpen om sjukdomen återkommer vid en sådan tidpunkt att kravet på tidsgräns uppfylls. Det kan också vara svårt att i praktiken bevisa att arbetet pågått utan avbrott särskilt när det gäller företagare och andra som utför eget arbete. Dessutom är det inte sagt att ett sjukdomsåterfall inträffar rätt med hänsyn till kravet att personen efter en ny sjukdagpenning på 50 dagar måste vara i arbete 12 månader för att få dagpenning.

Situationen är problematisk också för personer som enligt bestämmelserna om sjukdagpenningens maxtid inte får dagpenning men av hälsoskäl inte klarar av att arbeta. Sådana personer har rätt till arbetslöshetsförmåner om deras ansökan om sjukpension är under behandling eller blivit förkastad. Den som inte vill komma i kläm ska med andra ord ansöka om sjukpension. Även om arrangemanget i sig borgar för en grundläggande försörjning för den insjuknade, sitter det inte särskilt bra i ett orsaksbaserat system.

När reformen genomförs är det viktigt att ge akt på i vilken utsträckning de nya bestämmelserna faktiskt förhindrar att människor går miste om sjukdagpenning och bidrar till att de stannar kvar i arbetslivet.

Detaljmotivering

8 kap. 6 §. *Förmåner som utgör hinder för sjukdagpenning.* Enligt propositionen är det tänkt att sjukpension enligt folkpensionslagen inte längre ska utgöra ett hinder för utbetalning av sjukdagpenning, utan pensionen dras av från sjukdagpenningen. Följaktligen föreslås det i propositionen att 7 punkt i 1 mom. stryks. Där- emot har man inte avsett ändra på det att en försäkrad som får sjukpension som beviljats med stöd av 12 § 1 mom. i folkpensionslagen och som är yngre än 68 år har rätt till sjukdagpenning, om han eller hon efter sin pensionering är i arbete

och blir oförmögen att utföra det arbete som han eller hon som pensionerad har utfört omedelbart innan arbetsförmågan började. Därför föreslår utskottet att 3 mom. ändras.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 2—5 utan ändringar och

godkänner lagförslag 1 med följande ändringar:

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 8 kap. 6 § 1 mom. 7 punkten, (utesl.)

ändras 8 kap. 6 § 3 mom, sådant det lyder i lag 708/2010, samt

fogas till 8 kap. 9 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lag 1201/2009, ett nytt 5 mom. och till 9 kap. 11 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lag 1342/2006, ett nytt 3 mom., som följer:

8 kap.

Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning

6 § (Ny)

Förmåner som utgör hinder för sjukdagpenning

— — — — —
En försäkrad som får pension som nämns i 1 mom. 5—8 punkten, *sjukpension som beviljats med stöd av 12 § 1 mom. i folkpensionslagen* eller full invalidpension enligt arbetspensionslagarna och som är yngre än 68 år har dock

rätt till sjukdagpenning, om den försäkrade efter sin pensionering är i arbete och blir oförmögen att utföra det arbete som han eller hon som pensionerad har utfört omedelbart innan arbetsförmågan började. Sjukdagpenningens belopp räknas då ut på grundval av intjänade arbetsinkomster under pensioneringstiden så som föreskrivs i 11 kap., med beaktande av 12 kap. 2 §.

9 §
(Som i RP)

9 kap.
Föräldradagpenningar

11 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 25 november 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Inkeri Kerola /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Risto Autio /cent
Arja Karhuvaara /saml
Marjaana Koskinen /sd
Håkan Nordman /sv

Markku Pakkanen /cent
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Seppo Särkiniemi /cent
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.